

Akademien för utbildning, kultur och
kommunikation
2018-02-28

1 (11)

Handläggare

Anna-Karin Fornberg

Grundlärarprogrammet med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3 som verksamhetsintegrerad utbildning

Samproducerad lärarutbildning

Samproducerad lärarutbildning avser en övergripande fördjupad samverkan mellan Mälardalens högskola (MDH) och regionens skolhuvudmän med avsikten att främja antalet behöriga förskollärare och lärare. Den fördjupade samverkan sker genom ett antal gemensamma aktiviteter såsom verksamhetsintegrerad utbildning, anpassad kompletterande pedagogisk utbildning, utökad behörighet för redan yrkesverksamma lärare, samproducerade forskning- och utvecklingsprojekt m.m.

Nedan beskrivs bakgrund och motiv till framtagandet av den verksamhetsintegrerade varianten av grundlärarprogrammet med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3 samt en kort beskrivning av verksamhetsintegrerad utbildning. Därefter beskrivs vilka förändringar som den verksamhetsintegrerade varianten medför för utbildningsplanen för grundlärarprogrammet F-3. Sist följer några kommentarer till utskottets synpunkter vid sammanträdena i september 2017 och februari 2018.

Bakgrund och motiv

Höstterminen 2017 startade Högskolan Dalarna två varianter av Grundlärarprogrammet med inriktning mot arbete i årskurs 4-6. Den ena av varianterna är en verksamhetsintegrerad utbildning (hos HDA benämnd arbetsintegrerad) med det valbara området naturorienterande ämnen och teknik. Bakgrunden till att Högskolan Dalarna utvecklat och startat den verksamhetsintegrerade (VI) utbildningen är att skolhuvudmännen i Dalarna hade allt svårare att rekrytera lärare och att de fick anställa många obehöriga lärare. I ett samarbete mellan Pedagogiskt utvecklingscentrum Dalarna (PUD) och Region Dalarna bildades en tankesmedja med uppdrag att i samverkan säkra och utveckla kompetensen i regionens förskolor, skolor och högskola med särskilt fokus på den bekymmersamma bemannings-/rekryterings-situationen inom utbildningssektorn. Tankesmedjan utgick från det samarbete som redan utvecklats men fick samtidigt i uppdrag att "tänka utanför boxen" på hur kommunerna ska kunna ordna sin kompetensförsörjning.

Även i den region som MDH är verksam inom är bristen på behöriga lärare stor och det finns ständigt önskemål från regionens skolhuvudmän om en utökning av antalet platser på lärarutbildningen. I samband med att UKK fick ta del av Högskolan Dalarnas planer för VI-utbildningen diskuterade akademins ledning huruvida en verksamhetsintegrerad variant av något lärarprogram skulle vara av intresse för MDH och regionen. Akademi ledningen ansåg att en verksamhetsintegrerad utbildning är intressant att utveckla och bedriva och frågan diskuterades vid verksamhetsdialogen med rektor under våren 2017.

MDH fick av regeringen i uppdrag att 2015 och 2016 utöka antalet platser på förskollärarytbildningen, grundlärarytbildningen F-3, kompletterande pedagogisk utbildning samt speciallärar- och specialpedagogutbildningarna. En plan för utbyggnaden har gjorts och de program där det i dagsläget finns svårigheter att fullborda utbyggnaden är grundlärarytbildningen F-3 och kompletterande pedagogisk utbildning.

När det gäller den kompletterande pedagogiska utbildningen gjordes förändringar inför starten ht17 vilket innebar att antalet platser nästan fylldes ht17. Inom ramen för samproducerad lärarutbildning kommer en ytterligare fördjupad samverkan att ske med skolhuvudmännen kring den kompletterande pedagogiska utbildningen vilket bedöms innebära att regeringens uppdrag om utökat antal platser kan uppnås.

När det gäller Grundlärarytprogrammet F-3 är det inte alltid platserna fylls, framförallt på höstterminer då programmet erbjuds med 70 platser. Akademin ser därför att den verksamhetsintegrerade utbildningen i första hand ska startas inom Grundlärarytprogrammet F-3 med höstterminsstart. Detta skulle dessutom kunna ge en utökning av antalet platser då den verksamhetsintegrerade varianten föreslås få 40 platser och den ordinarie varianten få 40 platser (dvs en utökning med 10 platser). Utökningen ryms inom akademins takbelopp.

Även med hänsyn taget till skolverksamheternas behov av behöriga lärare är Grundlärarytprogrammet F-3 ett av de det lämpligaste alternativen för verksamhetsintegrerad utbildning.

I samband med budgetpropositionen för 2018 aviserade regeringen en satsning om 38 mnkr för 2018 för att utöka antalet relevanta sommarkurser vid elva lärosäten varav MDH var ett av dessa. I slutet av november 2017 gav regeringen i uppdrag till MDH att anordna fler relevanta sommarkurser (dnr U2017/04678/UH), uppdragets inriktning:

Lärosätena ska i första hand anordna sommarkurser som är relevanta för att studenter snabbare ska nå en lärarexamen och för att möjliggöra kompetensutveckling och vidareutbildning för obehöriga lärare. Bland sådana kurser ska prioriteras kurser inom den utbildningsvetenskapliga kärnan (UVK), svenska som andraspråk och behörighetskompletterande kurser för att öka antalet idrottslärare.

Regeringen tilldelar MDH en ram omfattande 3,4 mnkr för 2018 för anordnande av sommarkurser. Den tilldelade ramen innebär omräknat till antal helårsstudenter drygt 200 studenter som läser 15 hp vardera under

sommarterminen (med prislappen för utbildningsområdet undervisning). Både sett ur regeringsuppdragets inriktning men även eftersom omfattningen på uppdraget är så stor anser akademien att det är nödvändigt att ge sommarkurser inom program. Att endast med fristående kurser uppnå omfattningen på uppdraget bedöms vara svårt. Sommarkurser bedöms vara lämpligast inom kompletterande pedagogisk utbildning samt den verksamhetsintegrerade grundlärarutbildningen då dessa redan idag är tänkta som en än mer verksamhetsnära väg till läraryrket.

Vad innebär den verksamhetsintegrerade varianten?

Den verksamhetsintegrerade utbildningen är innehållsmässigt densamma som den ordinarie varianten och därmed utformad för att uppfylla examensmålen för grundlärarexamen med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3.

Inom den verksamhetsintegrerade varianten ges utbildningen på trekvartsfart under höst- och vårtermin samtidigt som studenterna är anställd vid och arbetar vid en skola på halvtid. Under sommarterminerna ges utbildningen på halvfart. Under höst- och vårterminerna ges utbildningen på campus med studier tre dagar per vecka, varav en dag per vecka är verksamhetsförlagd utbildning, och arbete vid en skola där studenten är anställd två dagar per vecka.

Under utbildningstiden som är förlagd till den skola som den studerande har anställning vid kombinerar studenten arbete med studier under handledning av erfarna lärare med handledarutbildning. På detta sätt får studenten möjlighet att hela tiden relatera sina teoretiska studier till skolans praktiska verksamhet. På samma sätt kan studenten använda sina praktiska erfarenheter och utmaningar från skolans undervisning i sina teoretiska studier.

Ett antal skolhuvudmän i regionen ska knytas till den verksamhetsintegrerade utbildningen och ska ansvara för villkor kring anställningen. Skolhuvudmännen anställer de studerande och lönen är satt till 9 000 kr/månad för arbete och 9 000 kr/månad för studier (totalt 18 000 kr/månad) vilket gör det möjligt att erhålla ett reducerat studielån och studiebidrag.

Antagningen till programmet genomförs i sedvanlig ordning via UHR:s samordnade antagningsomgång med samma behörighetskrav och urvalsförfarande som ordinarie variant av programmet.

Förändringar i utbildningsplanen

Som nämnts ovan så skiljer sig inte den verksamhetsintegrerade utbildningen från den ordinarie utbildningen innehållsmässigt. Dock innebär formen att några kurser föreslås ges i annan ordning. Nedan beskrivs de förändringar avseende kursernas inbördes ordning som föreslås:

- Kursen Estetiska läroprocesser flyttas från årskurs ett till årskurs två (egentligen från termin 2 till termin 3) vilket inte är någon större förändring jämfört med upplägget på den ordinarie varianten av programmet.
- Den verksamhetsförlagda delen av utbildningen är tänkt att ges under hela höst- och vårterminerna i programmet förutom för en hösttermin (en dag per vecka) och därför ändras årskurser för VFU2 och VFU3. VFU3 ges dessutom under tre läsår (3, 4 och 5).
- Som en konsekvens av att estetiska läroprocesser och VFU2 flyttas så flyttas tre kurser inom den utbildningsvetenskapliga kärnan från årskurs 2 till årskurs 3 (och mindre del av en kurs till årskurs 5).
- Som en konsekvens av att VFU3 flyttas så flyttas kursen i svenska/matematik/specialpedagogik (*Möjligheter och hinder...*) från årskurs 3 till årskurs 5 och ges på så sätt efter fördjupningskurserna i matematik och svenska som ett ytterligare perspektiv på läs-, skriv och matematikinläring.
- Det första självständiga arbetet flyttas från årskurs 3 till årskurs 4 som en naturlig konsekvens av att utbildningstiden förlängs. Av samma anledning flyttas den andra självständiga arbetet från årskurs 4 till årskurs 5.

Övriga delar som ändras i utbildningsplanen är avsnittet kring samarbetet med skolverksamheterna kring den verksamhetsförlagda utbildningen. Dessa ändringar grundas i att den verksamhetsintegrerade varianten av programmet inte kommer att ingå i försöksverksamheten med övningsskolor då VFU-skolorna inte självklart kommer att kunna uppnå de krav som ställs för att kunna ingå i försöksverksamheten (hög koncentration av både lärarstudenter och handledare).

Kommentarer avseende utskottets framförda synpunkter

Vid fakultetsnämndens utskott för utbildning på grundnivå och avancerad nivå:s möte den 19 september 2017 informerades utskottet om planerna för det verksamhetsintegrerade grundlärarprogrammet F-3. Utskottet beslutade att lämna följande synpunkter till fakultetsnämnden:

- uppmärksamma beroendeställningen som studenterna kommer att ha till sin VFU-skola,
- uppmärksamma relationen mellan lärarutbildning och anställning med en omfattning på totalt 125 procent,
- beakta effekterna på undervisningsresurser i och med ett ökat antal studenter.

När det gäller studenternas beroendeställning till sin VFU-skola så har denna fråga diskuterats internt vid akademien men även tillsammans med företrädare för skolhuvudmännen. Akademien har även en nära kontakt med Högskolan Dalarna och följer deras arbete med deras verksamhetsintegrerade utbildning. Det finns naturligtvis anledningar till att

fundera över denna fråga och vilka svårigheter som kan uppstå. Akademin är medveten om detta men anser att de eventuella svårigheter och problem som kan uppstå inte kan vara avgörande för huruvida MDH bör arbeta vidare med denna typ av samproducerad utbildning.

Avseende relationen mellan lärarutbildning och anställning med en omfattning på totalt 125 procent, anser akademien att kombinationen av studier vid högskolan och arbete vid en skola stärker kopplingarna mellan de teoretiska studierna och skolans praktiska verksamhet och ger synergieffekter och därmed motsvaras inte den faktiska arbetsinsatsen av mer än heltid. Detta är också så som Högskolan Dalarna och dess samverkanskommuner har framställt sin variant av verksamhetsintegrerad utbildning.

Vid utskottets möte i februari föreslog akademien att den verksamhetsintegrerade grundlärarutbildningen skulle innehålla heltidsstudier under sommarterminerna. Efter samtal med skolhuvudmän har det framkommit att det är lämpligare att istället ha studier omfattande halvtid under sommarterminen (bland annat utifrån semesterlagstiftningen). Det nuvarande förslaget innehåller därför halvtidsstudier under sommarterminen

När det gäller utskottets sista synpunkt, beakta effekterna på undervisningsresurser i och med ett ökat antal studenter, innebär inte den verksamhetsintegrerade grundlärarutbildningen någon större utökning. I dagsläget antas 70 studenter till höstterminer och med den nya varianten kommer 2*40 studenter att antas, dvs. en ökning med 10 studenter. Den marginella utökningen ryms, som tidigare nämnts, inom akademins takbelopp.

Vid fakultetsnämndens utskott för utbildning på grundnivå och avancerad nivå:s möte den 7 februari 2018 presenterades ett förslag till utbildningsplan för den verksamhetsintegrerade varianten av grundlärarprogrammet F-3. Utskottet är i huvudsak positivt till förslaget, men rekommenderar fakultetsnämnden att inför sitt beslut beakta följande:

- Det har skett ett samråd på akademien och nämnden skulle behöva få en bättre redogörelse för vilka synpunkter som inkommit i samrådet samt hur dessa beaktats.
- Den särskilda beroendeställningen mellan studenten och handledaren på skolan samt spänningen mellan kollegialitet och utbildning för studenten såväl som för handledaren.
- Studenterna på skolorna ska garanteras att handledas av en kollega som har handledarutbildning.
- Risker med att en hög arbetsbelastning påverkar genomströmningen negativt.
- Utbildningens utformning avseende den tid man är lärare på skolan, student på skolan (VFU) och student på lärarutbildningen vid MDH.

När det gäller samrådet som skett vid akademien så redovisas de enskilda synpunkterna som inkommit till utbildningsledare i bilaga 1. Utifrån de synpunkter som inkommit har det självständiga arbetets förläggning ändrats så att de planeras genomföras under höst- och vårtermin istället för under sommartermin. Även omfattningen av studierna under sommartermin minskas från heltid till halvtid (från 15 hp till 7,5 hp). När det gäller framförda synpunkter om t.ex. upplägg av enskilda kurser så hanteras dessa i samband med att den mer detaljerade planeringen av utbildningen genomförs.

När det gäller beroendeställningen mellan student och handledare så diskuteras denna fråga både internt vid MDH men även tillsammans med regionens skolhuvudmän som ska delta i utbildningen. För närvarande diskuteras om handledarna och studenterna ska erbjudas kontinuerliga särskilda träffar för att diskutera frågor kring detta. Ytterligare stöd i processen skulle kunna vara att erbjuda hela eller delar av den fördjupade handledarkursen (PEA092). Akademien ser också det intressant att undersöka och dokumentera (följeforskning) den verksamhetsintegrerade utbildningen och då särskilt hur förhållandet och spänningen mellan handledare och studenter under utbildningstiden utvecklas och förändras under utbildningens/anställningens gång. Detta i syfte att garantera kvaliteten i studenternas utbildning.

Att studenterna ska handledas av en handledare som är utbildad handledare är en självklarhet, både för MDH men även för skolhuvudmännen. Detta kommer att ingå i det samverkansavtal som MDH och skolhuvudmän kommer att ingå kring den verksamhetsintegrerade utbildningen.

När det gäller genomströmningen så finns det av förklarliga skäl inte någon statistik att tillgå förutom Högskolan Dalarnas studentkull som startade höstterminen 2017. I början av februari hade en av studenterna vid HDA gjort avbrott, en var sjukskriven och en hade studieuppehåll (av 30 platser). Som en jämförelse så är 54 studenter registrerade på första kursen under termin 2 på MDH:s ordinarie variant av grundlärarprogrammet F-3 och de var 64 studenter som påbörjade programmet höstterminen 2017, dvs. ett bortfall av 10 studenter. Akademien bedömer således inte att genomströmningen på den verksamhetsintegrerade varianten kommer att vara lägre än på den ordinarie varianten utan snarare högre.

Akademien har sedan utskottets möte ändrat utformningen av programmet så tillvida att studierna under sommarterminen numera omfattar halvtidsstudier istället för heltidsstudier. När det gäller fördelningen mellan studier/VFU/arbete så är den fördelningen svår att förändra med mindre än att omfattningen av någon del måste minskas. Om studierna minskas i omfattning ytterligare skulle utbildningen bli lång och akademien bedömer att det då kan bli svårt att rekrytera till den (t.ex. halvtid under höst- och vårtermin förlänger med drygt två år längre, dvs. totalt 7,5 år). Om arbetet istället minskas i omfattning så skulle troligtvis inte skolhuvudmännen anse att denna samverkan är lika intressant. Att minska omfattningen av den verksamhetsförlagda utbildningen är inte möjligt eftersom det är förordningsstyrt, dock skulle ett annat upplägg vara möjligt. Högskolan

Dalarna har mer sammanhållna VFU-perioder men akademien har bedömt att upplägget med en jämt fördelad VFU är att föredra sett ur ett kvalitetsperspektiv men även ur ett skolhuvudmannaperspektiv.

Beredning av ärendet

Förslag till utbildningsplan har framtagits av utbildningsledare vid akademien i samråd med berörda program-, ämnes och inriktningsföreträdare. Även berörda avdelningschefer är tillfrågade i ärendet.

De studenter som i dag studerar vid grundlärarprogrammet är inte tillfrågade eftersom denna förändring inte kommer att beröra dem.

Branschrådet för grundlärarprogrammen har informerats om planerna med en verksamhetsintegrerad variant och representanterna i branschrådet ställde sig positiva till förslaget.

I slutet av vårterminen 2017 träffade utbildningsledare vid akademien skolchefer från Sörmlands och Västmanlands län samt politiker från Västmanlands län vilka alla visade sig vara mycket intresserade av att samarbeta kring en verksamhetsintegrerad variant av lärarutbildning.

Sedan utskottets möte har utbildningsledare vid akademien träffat politiker i Västmanlands län ytterligare en gång för att där informera om samproducerad lärarutbildning där verksamhetsintegrerad utbildning ingår som en del. Vid mötet beslutade styrelsen för Västmanlands kommuner att de delfinansierar en halvtidsanställd projektledare under 1,5 år. Även regionförbundet Sörmland delfinansierar projektledartjänsten inom ramen för de medel de bidrar med till MKL.

I början av februari genomfördes dessutom en första träff med skolchefer i kommuner i Sörmlands och Västmanlands län för att informera om utbildningarna men framför allt intensifiera samarbetet kring både KPU och den verksamhetsintegrerade grundlärarutbildningen. Vid träffen deltog 10 kommuner och ytterligare fyra hade visat intresse men hade förhinder vid tidpunkten för mötet. Ytterligare en träff kring den verksamhetsintegrerade grundlärarutbildningen planeras till den 7 mars och då kommer fokus vara att diskutera vilka skolhuvudmän som ser att de kommer att ha möjlighet att kunna delta fr.o.m. höstterminen 2018, samverkansavtal skolhuvudman – MDH samt gemensamma förutsättningar för anställd/student oavsett skolhuvudman.

Redan nu kan nämnas att Västerås stad har meddelat att de kommer att delta i den verksamhetsintegrerade grundlärarutbildningen och även Eskilstuna kommun har meddelat att de är mycket intresserade.

Bilaga 1 – inkomna synpunkter på den verksamhetsintegrerade varianten av grundlärautbildningen

Fråga från utbildningsledare till ämnes- och inriktningsföreträdare verksamma inom grundlärare F-3 samt kopia till berörda avdelningschefer

Som ni säkert vet så planerar vi för att starta en verksamhetsintegrerad variant av Grundlärautbildningen F-3 hösten 2018. Lite kort om verksamhetsintegrerad utbildning:

- Den verksamhetsintegrerade utbildningen är innehållsmässigt densamma som den ordinarie varianten och därmed utformad för att uppfylla examensmålen för grundläraexamen med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3.
- Inom den verksamhetsintegrerade varianten ges utbildningen på trekvartsfart under höst- och vårterminerna och under sommarterminen på helfart (totalt läses 60 hp/läsår). Samtidigt är studenten anställd vid och arbetar vid en skola på halvtid (höst- och vårtermin).
- Utbildningen ges på campus med en till två dagar per vecka på plats på högskolan och två till tre dagar per vecka på plats vid den skola där studenten är anställd (i de dagar som är på plats vid skolan ingår en dag VFU).
- Under utbildningstiden som är förlagd till den skola som den studerande har anställning vid kombinerar studenten arbete med studier under handledning av erfarna lärare. På detta sätt får studenten möjlighet att hela tiden relatera sina teoretiska studier till skolans praktiska verksamhet. På samma sätt kan studenten använda sina praktiska erfarenheter och utmaningar från skolans undervisning i sina teoretiska studier.
- Ett antal skolhuvudmän i regionen knyts till den verksamhetsintegrerade utbildningen och ansvarar för villkor kring anställningen. Skolhuvudmännen anställer de studerande och lönen är satt till 18 000 kr/månad vilket gör det möjligt att erhålla studielån och studiebidrag.
- Antagningen till programmet genomförs i sedvanlig ordning via UHR:s samordnade antagningsomgång med samma behörighetskrav och urvalsförfarande som ordinarie variant av programmet.

När vi påbörjade diskussionerna om den verksamhetsintegrerade varianten så ingick inte studier under sommarterminerna. I slutet av november fick MDH av regeringen i uppdrag att anordna fler sommarkurser som är relevanta för att studenter snabbare ska nå en lärarexamen och för att möjliggöra kompetensutveckling och vidareutbildning för obehöriga lärare. Med anledning av uppdraget att anordna fler relevanta sommarkurser planerar vi för att inom ramen för den verksamhetsintegrerade varianten av GLP F-3 inkludera studier under sommarterminerna.

Jag har gjort ett utkast till upplägg och struktur för den verksamhetsintegrerade varianten som jag gärna vill ha era synpunkter på.

Synpunkter från inriktningsföreträdare för SO

Jag [inriktningsföreträdare] tycker att du har gjort ett gediget arbete, och har egentligen inga synpunkter.

Synpunkter från ämnesföreträdare för engelska

Såvitt jag [ämnesföreträdare] kan bedöma innebär planerna att engelskkurser så småningom kommer att ges delvis under sommaren – vad tycker vi om det? Detsamma gäller det första självständiga arbetet (arbete nummer 2 kan inte vara inom ämnet engelska, tror jag). Personligen ställer jag mig minst sagt väldigt tveksam till att kanske så många som halva ämneskollegiet måste vara inställda på att ägna delar av sina somrar åt undervisning eller handledning, möjligtvis år efter år.

Två av lärarna har sedan hört av sig och båda håller med om att det inte är önskvärt med sommarkurser. I själva verket är det oklart hur det skulle fungera rent praktiskt med nuvarande bemanning, i och med att vi alla har våra åtaganden i form av bl.a. våra ordinarie kurser under höst och vår och normalt inte kan ta ledigt då.

Jag antar att det i viss mån skulle kunna lösas med nyanställningar, men vem vill egentligen jobba under den korta svenska sommaren? Det är ju också så att en kurs (inklusive examensarbetskurs) gärna bör ges av samma lärare flera gånger i rad, så att inte hjulet behöver uppfinnas på nytt hela tiden. I synnerhet när det gäller självständiga arbeten bör det vara erfarna och helst disputerade lärare som är inblandade. Så även om någon lärare, vare sig den är etablerad eller nyanställd för ändamålet, kanske kan tänka sig att undervisa någon gång på sommaren, är det tveksamt om någon skulle vilja det "år efter år", som jag skrev i mitt förra mail.

En annan synpunkt som framfördes är att det egentligen inte är önskvärt att studenter redan fungerar som lärare fastän de inte är (färdig)utbildade. Det är en etisk fråga som bl.a. rör vad eleverna utsätts för och att alla bör ha rätt till utbildad personal.

Till detta kan jag kanske lägga en egen reflektion, nämligen att det inte är självklart att det går bra att förena studier med arbete, även om ett visst antal timmar är avsatt för både det ena och det andra. Det är ju t.ex. välkänt att doktorander som måste undervisa för mycket förlorar tid och energi när det gäller avhandlingsarbetet, även om de blir kompenserade i tid rent formellt. Jag kan också tänka mig att det kan vara svårt att vara knuten till två platser, t.ex. en skola och en högskola. Hur väl fungerar det t.ex. för kommundoktorander och adjungerade adjunkter? Finns det statistik på det? Och även om de hinner göra allt de ska, hur är det med tillhörighetskänslan och tillfredsställelsen med arbetssituationen, när man måste dela upp sig på två platser och inte fullt ut tillhör någon av dem?

Ja, här har du alltså fått engelskämnets (och inte minst mina) synpunkter. Om programmet ändå blir av, med sommarkurser och allt, måste vi väl göra det vi kan för att få det att funka, men just nu är jag ganska skeptisk.

Synpunkter från inriktningsföreträdare för matematik/matematikdidaktik

Jag [inriktningsföreträdare] har läst och har en reflektion: Är det inte möjligt att ge utbildningen både med och utan sommartermin? Det skulle antagligen locka till sig fler sökande, men det kanske blir för krångligt rent logistiskt?

Synpunkter från avdelningschef för avdelningen för fysik och matematikens/naturvetenskapens didaktik

Jag skulle verkligen vilja ha mer information om detta. Jag ser t.ex. att del av matematiken ligger på sommaren liksom de självständiga arbeten och blir ju lite orolig för hur bemanningen ska fungera. Kanske du också skulle nämna det på vår programdag?

Synpunkter från avdelningschef för avdelningen för pedagogik samt företrädare för estetik

Anna [avdelningschef för avdelningen för pedagogik] och jag [företrädare för estetik] har tittat på förslaget gällande hur PEA075 [estetiska läroprocesser] kommer att ligga i kursen. Vi tror att det är viktigt att kursen hålls samman och inte pågår samtidigt som någon annan kurs, alltså under 7½ veckor i följd. Förslagsvis under våren (termin 2). På så sätt kan vi göra den något likvärdig campuskurserna på heltid.

Synpunkter från ämnena svenska och litteraturvetenskap via avdelningschef för avdelningen för språk och litteratur

Nu när jag tittar på programschemat som Anna-Karin skickat så förstår jag inte alls tanken med att studenterna ska skriva sina självständiga arbeten under sommarterminerna. Det verkar helt fel, tycker jag. Om jag nu inte har förstått schemat fel. Överhuvudtaget så verkar det ju svårt att göra kontinuerliga fältstudier oavsett vilka kurser som går på sommaren. Man kanske kunde tänka sig att de här studenterna läser mer så kallad "teori" istället för en del av fältstudierna? Några spontana tankar från mig (och därmed litteraturvetenskapen...).

Jag har väl inga direkta frågor men några tankar väcker ändå förslaget. Det ser ut som ett intressant upplägg. Bra för studenten att hela tiden kunna koppla teori och praktik som Anna-Karin skriver men det kommer nog att vara ganska krävande. Spännande om kurslärare från MDH också får ett närmare samarbete med de skolor som har hand om dessa studenter/anställda. Eller om man sneglar på HVV som har "kliniska adjunkter" som hos oss skulle bli adjungerande adjunkter.

Jag förstår inte om tanken är, att alla ämnen inom exempelvis HT18-VT19-ST19 ska läsas samtidigt. Det kan bli väl mastigt om studenten också ska arbeta på skolan två dagar i veckan, göra vfu en av dagarna och vara på MDH två dagar. Och fyra är utan någon ledighet!

Den tanke som jag gärna för fram till Anna-Karin är att det vore önskvärt, om det är möjligt, att vi ger sommarterminen på distans. Det jag tror att den här varianten av utbildningsformen kan bidra till är att studenterna i högre grad även genomför kursens del som är förlagd under sommaren. Tror även att det skulle underlätta bemanning men också öppna upp för andra sökande som vill ta del av den delkursens innehåll. Det jag kan tänka mig är att det är

kursens teoretiska delar som förläggs under sommarterminen, så att denna del av kursen får en liknande struktur som en läskurs med mycket självstudier. Kan också se att vi kan göra bra och proffsiga föreläsningar som filmas med hjälp av CeSAM för att studenterna ska känna att de är befinna sig i undervisning, men att de kan ta del av föreläsningarna var de än befinna sig (på semester). Det här skulle kanske innebära att första kursen behöver delas upp i två delkurser där den första delkursen omfattar 10 hp och sommarkursen 5 hp.

11 (11)

GRV01 Grundlärarprogrammet förskoleklass och grundskola 1-3 240 hp

GRV01 Degree of Master of Arts in Primary Education - Pre School and School years 1-3 240 credits

Fastställd	
Fastställd av	
Senast reviderad	
Senast reviderad av	
Diarienummer	
Utbildningsplanen giltig från	V18 H18
Ansvarig fakultet	Fakultetsnämnden
Ansvarig institution	Akademin för utbildning, kultur och kommunikation
Medverkande enhet(er)	

Behörighet

Engelska B, Matematik B, Naturkunskap A, Samhällskunskap A (områdesbehörighet 6b) eller Matematik 2a/2b/2c, Naturkunskap 1b/1a1+1a2, Samhällskunskap 1b/1a1+1a2 (områdesbehörighet A6 b).

Mål

För grundlärarexamen ska studenten visa sådan kunskap och förmåga som krävs för att självständigt arbeta som grundlärare i den verksamhet som utbildningen avser.

Kunskap och förståelse

För grundlärarexamen med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1–3 ska studenten:

- visa sådana ämneskunskaper, inbegripet insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, som krävs för yrkesutövningen,
- visa sådana kunskaper i didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser och för yrkesutövningen i övrigt,
- visa fördjupad kunskap om grundläggande läs-, skriv- och matematikinläring och om barns kommunikation och språkutveckling,
- visa kännedom om praktiska och estetiska läroprocesser,
- visa kunskap om vetenskapsteori och kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder samt om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen,
- visa fördjupad kunskap om bedömning av elevers lärande och utveckling,
- visa sådan kunskap om barns utveckling, lärande, behov och förutsättningar som krävs för yrkesutövningen,
- visa kunskap om och förståelse för sociala relationer, konflikthantering och ledarskap, och
- visa kunskap om skolväsendets organisation, relevanta styrdokument, läroplansteori och olika pedagogisk-didaktiska perspektiv samt visa kännedom om skolväsendets historia.

Färdighet och förmåga

För grundlärarexamen med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1–3 ska studenten:

- visa fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat, för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom yrkesområdet,
- visa förmåga att tillämpa sådan didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser och för yrkesutövningen i övrigt,

- visa fördjupad förmåga att skapa förutsättningar för alla elever att lära och utvecklas,
- visa förmåga att ta tillvara elevers kunskaper och erfarenheter för att stimulera varje elevs lärande och utveckling,
- visa förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling,
- visa förmåga att identifiera och i samverkan med andra hantera specialpedagogiska behov,
- visa förmåga att observera, dokumentera, analysera och bedöma elevers lärande och utveckling i förhållande till verksamhetens mål och informera och samarbeta med elever och deras vårdnadshavare,
- visa förmåga att kommunicera och förankra skolans värdegrund, inbegripet de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingarna,
- visa förmåga att förebygga och motverka diskriminering och annan kränkande behandling av elever,
- visa förmåga att beakta, kommunicera och förankra ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten,
- visa kommunikativ förmåga i lyssnande, talande och skrivande till stöd för den pedagogiska verksamheten,
- visa förmåga att säkert och kritiskt använda digitala verktyg i den pedagogiska verksamheten och att beakta betydelsen av olika mediers och digitala miljöers roll för denna, och
- visa förmåga att i den pedagogiska verksamheten tillägna sig färdigheter som är värdefulla för yrkesutövningen.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För grundlärarexamen med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1–3 ska studenten:

- visa självkänedom och empatisk förmåga,
- visa förmåga till ett professionellt förhållningssätt gentemot elever och deras vårdnadshavare,
- visa förmåga att i det pedagogiska arbetet göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter enligt barnkonventionen, samt en hållbar utveckling, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och utveckla sin kompetens i det pedagogiska arbetet.

Undervisningsspråk

Det huvudsakliga undervisningsspråket är svenska, förutom vid undervisning i kurser i ämnet engelska. Engelskspråkig litteratur samt seminarier/föreläsningar på engelska kan förekomma.

Innehåll

Programöversikt

Grundlärarprogrammet med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3 omfattar 240 högskolepoäng och består av följande områden:

- utbildningsvetenskaplig kärna 60 högskolepoäng,
- verksamhetsförlagd utbildning 30 högskolepoäng, förlagd inom relevant verksamhet, varav 15 högskolepoäng är knutna till ämnesstudier och 15 högskolepoäng till den utbildningsvetenskapliga kärnan,
- ämnes- och ämnesdidaktiska studier om 120 högskolepoäng med relevans för undervisning i något av skolväsendets ämnen för vilket det finns en fastlagd kursplan,
- två självständiga arbeten om 15 högskolepoäng vardera i ett eller två ämnen.

Kunskap och färdigheter i digitala verktyg och olika mediers roll för den pedagogiska verksamheten integreras såväl i ämnesstudierna som i den utbildningsvetenskapliga kärnan.

Grundlärarprogrammets progression

Programmet består av tre delar som bygger på varandra. De tre delarna handlar om att grundlägga, befästa och fördjupa studentens kunskaper, färdigheter och förmåga att självständigt arbeta som grundlärare i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3.

- År ett introducerar och grundlägger kunskapen om lärares uppdrag och lärares arbete. Förutsättningarna för detta är kurser i utbildningens två huvudämnen, Matematik och Svenska, ~~en kurs i Estetiska läroprocesser, två en~~ UVK-kurser samt en VFU-kurs.

- Är två och tre befäster och utvecklar förståelsen av, kunskapen om och beredskapen för lärares arbete. Förutsättningarna för detta är sex UVK-kurser, en kurs i Estetiska läroprocesser, kurser i övriga skolämnen, Engelska, NO/Teknik och SO, en kurs i Möjligheter och hinder i språk-, skriv-, läs- och matematikutveckling, samt två VFU-kurser varav en omfattar en mindre del av en längre VFU-kurs samt ett självständigt arbete på grundnivå.
- Är fyra och fem knyter ihop utbildningen och fördjupar kunskaper, färdigheter och förmåga för lärares arbete. Förutsättningarna för detta är fördjupningsstudier inom utbildningens två huvudämnen, Matematik och Svenska, en kurs i Möjligheter och hinder i språk-, skriv-, läs- och matematikutveckling, fortsättningen och huvuddelen av den längre VFU-kursen samt två ett självständigt självständiga arbeten varav ett på grundnivå och ett på avancerad nivå.

Utbildningsvetenskaplig kärna

Studierna i den utbildningsvetenskapliga kärnan omfattar centrala och generella kunskaper för lärare. Kurserna anknyter till den kommande yrkesutövningen med följande innehåll:

- skolväsendets historia, organisation och villkor samt förskolans värdegrund, innefattande de grundläggande demokratiska värderingarna och de mänskliga rättigheterna,
- läroplansteori och didaktik,
- vetenskapsteori och forskningsmetodik,
- utveckling, lärande och specialpedagogik,
- sociala relationer, konflikthantering och ledarskap,
- bedömning och betygssättning,
- utvärdering och utvecklingsarbete

Ämnes- och ämnesdidaktiska studier

För grundlärarexamen med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1–3 omfattar de ämnes- och ämnesdidaktiska studierna:

- engelska 15 högskolepoäng,
- estetiska läroprocesser 7,5 högskolepoäng,
- matematik 30 högskolepoäng,
- naturorientering och teknik 15 högskolepoäng,
- samhällsorientering 15 högskolepoäng,
- svenska 30 högskolepoäng, samt
- fördjupad kunskap om barns språk-, skriv-, läs- och matematikutveckling 7,5 högskolepoäng

Tyngdpunkten ligger på grundläggande läs-, skriv- och matematikinläring och barns kommunikation och språkutveckling. Studierna ger utöver detta också kompetens och kunskap inom andra för läraryrket relevanta ämnesområden.

I den utbildningsvetenskapliga kärnan och i ämnesstudierna ingår bearbetning av didaktiska frågor. Följande didaktiska huvudfrågor behandlas:

- Ämnesspecifika begrepp och begreppsbildning
- Ämneshistorik och didaktisk forskning med anknytning till ämnet
- Verksamhetsplanering/Lektionsplanering utifrån läroplan, kursplaner och andra styrdokument
- Exempel på olika arbetsformer och ämnesmetodik
- Bedömning av barns/elevs prestationer och utveckling samt betygssättning där det är relevant
- Utvärdering

Studierna i området/ämnet knyter an till kurserna i den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU).

Verksamhetsförlagd utbildning

Den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) omfattar 30 högskolepoäng, varav 15 högskolepoäng är knutna till ämnesstudier och 15 högskolepoäng till den utbildningsvetenskapliga kärnan.

Den verksamhetsförlagda utbildningen är förlagd till för utbildningen relevant verksamhet/skolform samt till relevanta ämnen/ämnesområden och omfattar följande:

- Planering och genomförande av pedagogiska aktiviteter med eget ansvar under handledning
- Auskultation och observation i samband med verksamhet i skolans vardag
- Deltagande vid övningsskolans VFU-skolans allmänna kompetensutveckling när tillfälle ges

Ovanstående delar av den verksamhetsförlagda utbildningen relateras till de lärandemål för VFU som är framskrivna i respektive kursplan.

Den längre och avslutande VFU-perioden knyter samman utbildningens alla delar och utmynnar i en

praktisk yrkesteori.

Samverkan med [övningsskola/VFU-skola](#)

I samband med studiestarten [söker varje student sin övningsskoleplacering i en särskild databas – VFU-portalen placeras varje student på en VFU-skola](#). Samarbetet mellan högskolan och kommun/friskola regleras i ett särskilt avtal.

För att underlätta att kursinnehållet knyts samman till vad som ska bli en professionell kunskapsbas, ska studenten genom hela utbildningen ha kontakt med yrkeserfarna handledare på sin [övningsskola/VFU-skola](#). Detta sker genom den verksamhetsförlagda utbildningen ~~och~~ [och genom den verksamhetsintegrerade delen av utbildningen](#). Fältstudierna [och den verksamhetsintegrerade utbildningen](#) innebär att studenten har kontinuerlig kontakt med [övningsskolan/VFU-skolan](#) i syfte att fördjupa förståelsen för, och kunskapen kring, yrkets frågor och komplexitet. Fältstudierna [och den verksamhetsintegrerade utbildningen](#) syftar även till att få teori och praktik att samverka.

Genom den kontinuerliga kontakten med [övningsskolan/VFU-skolan](#) ges studenten möjlighet att tillsammans med handledare och övrig personal på [övningsskolan/VFU-skolan](#) utveckla en kompetens och ett språk för professionell reflektion och erfarenhetsutbyte. För utformning, innehåll och genomförande ansvarar [övningsskolan/VFU-skolan](#) tillsammans med studenten.

Den verksamhetsförlagda utbildningen examineras av lärare på högskolan efter samråd med [övningsskolans/VFU-skolans](#) handledare, grundat på dokumentationen i Studentbok för verksamhetsförlagd utbildning. Den verksamhetsförlagda utbildningen examineras också genom den praktiska yrkesteorin. Student som inte blir godkänd på den verksamhetsförlagda utbildningen ges endast ett ytterligare provningstillfälle.

Självständigt arbete (examensarbete)

Det självständiga arbetet ger studenten möjlighet att knyta samman utbildningens olika delar: den utbildningsvetenskapliga kärnan, ämnesstudier och ämnesdidaktik samt den verksamhetsförlagda utbildningen.

Det självständiga arbetet i programmet omfattar två självständiga arbeten om 15 högskolepoäng vardera i ett eller två ämnen. Det första självständiga arbetet genomförs på grundnivå i något av ämnena/ämnesområdena: engelska, matematik, naturorientering och teknik, samhällsorientering eller svenska. Det andra självständiga arbetet genomförs på avancerad nivå i något av ämnena: matematik eller svenska.

Utbildningens innehåll

Nedanstående innehållsbeskrivning visar inte kursernas inbördes ordning inom varje årskurs. Kursernas inbördes ordning framgår av programschemat som är ett komplement till utbildningsplanen.

Årskurs 1

Utbildningsvetenskaplig kärna

Utbildningens organisation, uppdrag och innehåll för grundlärare F-3, 15 hp

Verksamhetsförlagd utbildning

Verksamhetsförlagd utbildning 1 ~~(UVK) för~~ grundlärare F-3, 7,5 hp

Ämnesstudier

Svenska för grundlärare F-3, introduktion, 15 hp

Matematik för grundlärare F-3, del 1, 15 hp

~~Estetiska läroprocesser för grundlärare F-3, 7,5 hp~~

Årskurs 2

Utbildningsvetenskaplig kärna

~~Utvecklingsarbete och utvärdering för grundlärare F-3, 7,5 hp~~

~~Specialpedagogik för grundlärare F-3, 7,5 hp~~

Utveckling och lärande för grundlärare F-3, 7,5 hp

~~Bedömning av barns/elevers lärande och utveckling för grundlärare F-3, 7,5 hp~~

Ämnesstudier

~~Estetiska läroprocesser för grundlärare F-3, 7,5 hp~~

Samhällsorientering för grundlärare F-3, 15 hp

Naturvetenskap och teknik för grundlärare F-3, 15 hp

[Verksamhetsförlagd utbildning](#)

[Verksamhetsförlagd utbildning 2 - grundlärare F-3, 7,5 hp](#)

Årskurs 3

Utbildningsvetenskaplig kärna

Bedömning av barns/elevs lärande och utveckling för grundlärare F-3, 7,5 hp

Specialpedagogik för grundlärare F-3, 7,5 hp

Utvecklingsarbete och utvärdering för grundlärare F-3, 7,5 hp (varav 4 hp årskurs 3)

Sociala relationer, konflikthantering och ledarskap för grundlärare F-3, 7,5 hp

Forskningsmetod för grundlärare F-3, 7,5 hp

Verksamhetsförlagd utbildning

Verksamhetsförlagd utbildning ~~2 (ämne) för 3~~ - grundlärare F-3, ~~7,15~~ hp (varav 3,5 hp årskurs 3)

Ämnesstudier

~~Möjligheter och hinder i språk-, skriv-, läs- och matematikutveckling för grundlärare F-3, 7,5 hp~~

Engelska för grundlärare F-3, 15 hp

~~Självständigt arbete 1 för grundlärare F-3, grundnivå, 15 hp~~

Årskurs 4

Utbildningsvetenskaplig kärna

Fortsättning Utvecklingsarbete och utvärdering för grundlärare F-3, 7,5 hp (varav 3,5 hp årskurs 4)

Verksamhetsförlagd utbildning

Fortsättning Verksamhetsförlagd utbildning 3 (UVK) för - grundlärare F-3, 7,15 hp (varav 7,5 hp årskurs 4)

~~Verksamhetsförlagd utbildning 3 (ämne) för grundlärare F-3, 7,5 hp~~

Ämnesstudier

Språk- skriv och läsutveckling, 7,5 hp

Barnlitteratur och barnkultur, 7,5 hp

Matematik för grundlärare F-3, del 2, 15 hp (varav 11,5 hp årskurs 4)

Självständigt arbete 1 för grundlärare F-3, grundnivå, 15 hp

Årskurs 5

Verksamhetsförlagd utbildning

Fortsättning Verksamhetsförlagd utbildning 3 (UVK) för- grundlärare F-3, 7,15 hp (varav 4 hp årskurs 5)

Ämnesstudier

Fortsättning Matematik för grundlärare F-3, del 2, 15 hp (varav 3,5 hp årskurs 5)

Möjligheter och hinder i språk-, skriv-, läs- och matematikutveckling för grundlärare F-3, 7,5 hp

Självständigt arbete 2 för grundlärare F-3, avancerad nivå, 15 hp

Val inom programmet

För student antagen till grundlärarprogrammet med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3 gäller obligatoriska studier enligt utbildningens innehåll.

Studenten ~~genomför inför termin 6 väljer~~ av område för självständigt arbete på grundnivå (engelska, matematik, naturorientering och teknik, samhällsorientering eller svenska) ~~och -Inför termin 8 väljer studenten område för självständigt arbete~~ på avancerad nivå (matematik eller svenska).

Student på programmet garanteras plats på kurser omfattande ~~30-22,5~~ högskolepoäng per höst- respektive vårtermin samt 7,5 hp per sommartermin vid heltidsstudier eller motsvarande vid deltidsstudier inom ramen för 240 hp.

För att bli antagen till kurser inom program krävs att den studerande uppfyller den särskilda behörigheten som föreskrivs. Den särskilda behörigheten framgår av respektive kursplan.

Examen

Utbildningsprogrammet är upplagt så att studierna ska leda fram till att studenten uppfyller fordringarna för följande examen:

Grundlärarexamen med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3 (Degree of

Master of Arts in Primary Education – Pre School and School years 1-3)

Om programmet innehåller valbara eller valfria delar, eller om man som student väljer att inte slutföra en viss kurs, kan de val man gör påverka möjligheterna att uppfylla examensfordringarna. För mer information om examina och examensfordringar hänvisas till den lokala examensordningen som finns publicerad på högskolans webbplats.

Övergångsbestämmelser och övriga föreskrifter